

A MAGYAR ENERGIAPOLITIKA ALAPJAI

Az Energiapolitika 2000 Társulat állásfoglalása.

Több mint tíz éve nem készült átfogó energiapolitikai koncepció. Az energiaprivatizáció és -liberalizáció, valamint az EU csatlakozásunk alapvetően új helyzetet teremtett. Az új nemzeti energiapolitika (stratégia) kidolgozása sürgető feladattá vált. Ezt minden társadalmi és politikai szerveződés elismeri, mégsem történt eddig érdemi lépés. Társulatunk elkészítette koncepcióját, amelyet vitára bocsátunk, s ennek figyelembevételével véglegesítünk. A koncepció rövid összefoglalása a következő:

Koncepció. Az energetika alapkérdéseiben választási ciklusokon túlmutató nemzeti egységet kell teremteni, amelynek vannak kezdeti jelei. A kialakult vegyes tulajdonú energetikában helyre kell állítani a nemzeti szuverenitást megtestesítő állam (önkormányzatok) felelős szerepét. Az állam alapvető feladata politikai, tulajdonosi és szabályozási eszközeivel az energiapolitikai célok megvalósítása. A megvalósításhoz magyar érdekeket képviselő, a napi politikától független, szakértő állami/közösségi intézményrendszerre van szükség.

Európai szerepvállalás. A „visegrádi országoknak” vannak közös energetikai céljai, amelyek a kibővített közép-európai regionalitás keretében megvalósíthatók, ha egymásra támaszkodva, a közös hosszú távú érdekeik mentén az energetika területén is érvényesítik közös érdekeiket az Európai Unióban. Geopolitikai és gazdasági helyzetünkből adódóan „híd-szerepet” tölthetünk be a nyugat-európai és a kelet-délkelet európai országok között az energetikában is. Alapvető célkitűzésnek kell lennie minden energiapolitikai megfontolásnál, hogy ennek előnyeit a magyar energetika, a magyar társadalom élvezze.

Környezetvédelem. A környezet védelme alapvető energiapolitikai célkitűzés, amelyet minden területen érvényesíteni kell. A megújuló energiák azonban még hosszú ideig csak részben helyettesíthetik a hagyományos energiatermelést. A civilizált nemzeteknek — a tudatformálás mellett — erőforrásaikkal arányosan kell hozzájárulniuk az energiaátalakítás környezeti hatásainak mérsékléséhez.

Ellátásbiztonság. A villamos energiát elsősorban hazai erőművekben kell megtermelni, az országnak a villamosenergia-ellátásban a szilárd, a nukleáris és a szénhidrogén energiahordozó hármására kell építenie energiastratégiáját. A villanytermelő kapacitások megújítása és az állami tulajdonosi szerepvállalás érvényesítése egyaránt szükségessé teszi az atomerőmű gazdaságos és biztonságos élettartam hosszabbítását. Megújuló energiák közül számottevő potenciál a biomasszában van, ennek hasznosítását az EU támogatások maximális kihasználásával kell ösztönözni. A földgázellátás biztonságát a nemzetközi távvezeték-rendszerekhez való — uniós keretek között megvalósuló — csatlakozás elősegítésével kell növelni. A villamos átviteli hálózat stratégiai jelentőségű, ezért állami tulajdonban kell tartani, az ellátásbiztonságot és a nemzetközi kereskedelmet távvezetési összeköttetések fejlesztésével kell szolgálni.

Tulajdonpolitika. A magántulajdon mellett szükség van az energiapiacra jelentős piaci erőt felmutató közösségi (állami, önkormányzati) tulajdonosi jelenlétre is. Véglegesen le kell állítani az energiaprivatizáció minden formáját, kétharmados törvénybe kell foglalni a megmaradt vezetékes energiarendszerek közösségi (állami és önkormányzati) tulajdonát. Meg kell őrizni az állam megmaradt tulajdonosi szerepét a MOL Rt-ben, s azt a gáz üzletágban kell érvényesíteni. Az MVM Rt. vagyonkezelésében lévő állami villamos társaságokból erős, nemzetközi méretekben is versenyképes, regionálisan meghatározó szerepű, nemzeti villamos társaságot kell létrehozni, amelynek áramszolgáltatói jogosítványa is legyen, vagyis teljes vertikumú piaci szereplő lehessen. A távhőellátásban támogatni kell a többségi önkormányzati tulajdonú, teljes vertikumú városi (termelő és szolgáltató) hőszolgáltató társaságok létrehozását.

Árpolitika. A közszolgáltatások védelmében a hatósági ármegállapítást, illetve árellenőrzést — az erre vonatkozó európai uniós korlátozások határáig — a lehetséges legnagyobb körben, kiemelten a lakossági és kommunális szférában, fenn kell tartani. Az uniós tapasztalatokkal összhangban törekedni kell a hatósági szerep növelésére. A hatósági ármegállapításnak hatékony önköltség ellenőrzésen kell alapulnia. A piaci profitot meghaladó jövedelem-elvonást, mint indokolatlan árnövelő tényezőt, meg kell akadályozni. A szociális jellegű tarifák bevezetése sürgető és kiemelt energiapolitikai feladat.

A földgáz várható világszertei árnövekedésének hatása a hazai földgáztermelés kedvező önköltségére alapozva mérsékelhető. A villamos piac termelés-elosztás-szolgáltatás vertikumának a termelésben és szolgáltatásban képződő túlzott nyereségét mérsékelve csökkenteni kell a végfelhasználói villanyárat, s az állami tulajdonú társaságokat is méltányos nyereséghez kell juttatni. A távfűtési fogyasztók védelmének legfontosabb eleme a teljes körű költségalapú, hatósági (önkormányzati) ármegállapítás és az ehhez kapcsolódó hatékony költségellenőrzés.

Támogatások. Szűkös erőforrásaink megkövetelik, hogy közpénzeket csak valóban fogyasztói (közösségi) energetikai célokra, az energia megtakarításra fordítsunk. Az energiatermelésben a minimálisan megkövetelt átalakítási hatásfokok, a felhasználásban a háztartási készülékek hatósági energiafogyasztási mutatóinak előírásával kell energia megtakarítást elérni. Az épületek fűtési energiátanúsítását a rászoruló lakossági fogyasztók esetében támogatni kell. A megújuló energiák közül hazánkban csak a biomassza alapú energiatermelés állami támogatása indokolt. A hatékony kapcsolt energiatermelést csak a közüzemi távfűtésben kell támogatni.

Adópolitika. Az energiaadónak komoly szerepet kell betöltenie az energiatermelés struktúrájának a társadalmi érdekek és értékek szerinti befolyásolásában, az energiaszolgáltatás jövedelem-elosztásának szabályozásában. Összehangolt és átlátható, az energia- és környezetpolitikai célokat egyaránt szolgáló integrált adórendszert kell kialakítani. Az elkülönített adóbevételből az energiapolitikai célok megvalósítását kell támogatni. A jövedéki adó szabályozás módosításával a felhasználókat érdekeltté kell tenni a bio üzemanyagok felhasználásában.

Fogyasztóvédelem. Államilag finanszírozott, de független, lakossági energetikai fogyasztóvédelmi szervezetet és érdekegyeztető fórumot kell létrehozni. A villamosenergia-szolgáltatás, gázellátás és a távfűtés esetében fenn kell tartani a rászorulóknak számára is megfizethető közszolgáltatást, amelyeknek az EU direktívákkal összhangban lévő garanciáit „közszolgáltatási alkotmányba” kell foglalni. Támogatni kell az energiatakarékos fogyasztói tudat kialakítását és fejlesztését.

Intézményrendszer. Biztosítani kell az energetikai tudásbázis fejlesztéséhez szükséges kutatási és oktatási feltételeket, intézményeket. A komplex energetikai feladatok állami koordinálására (a Miniszterelnöki Hivatalban) energetikai államtitkárságot kell létrehozni. A kormányzat energiapolitikájának megalapozására és támogatására, a kapcsolódó — műszaki, gazdasági — elemzési feladatok ellátására, Magyar Energiastratégiai Intézetet (MEI) kell létrehozni. Az intézet feladata az energetikai folyamatok figyelemmel kísérése, elemzése és a jövő társadalmi-gazdasági programjaihoz illeszkedő távlati energetikai stratégiák kidolgozása. A Magyar Energia Hivatal (MEH) a parlament felügyelete alá kell helyezni, szervezetét szakmailag meg kell erősíteni. Biztosítani kell az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) független felügyeletét.

Jogalkotás. A felesleges szabályokat meg kell szüntetni, a bonyolult szabályozásokat egyszerűsíteni kell (dereguláció). A magyar energiapolitika alapjait egy általános energiatörvényben kell összefoglalni. Ebben egyértelműen kell meghatározni az állami szerepvállalás területeit, az energetika állami intézmény rendszerét, a MEH és a MEI feladatait, az állami hatóságok jogosítványait és kötelezettségeit, a monopóliumok kialakulását megakadályozó szabályokat, a fogyasztóvédelem rendszerét. E törvényben kell rögzíteni a közérdekű szolgáltatások helyét és szerepét a vezetékes energiaellátások (villany, gáz, távhő) területén az uniós irányelvekkel összhangban. (Közszolgáltatások alkotmánya.)

Budapest, 2005. december 12.

Energiapolitika 2000 Társulat
Elnöksége

A koncepció részletesebben kifejtve a **POLGÁRI SZEMLE** 2005. novemberi számában, és interneten (www.polgariszemle.hu) olvasható:

DR. JÁROSI MÁRTON: **A magyar energiapolitika alapjai**

Ugyanitt a koncepció egyes fontosabb részei külön cikkekben kerülnek elemzésre:

DR. PETZ ERNŐ: **A biomassza energetikai hasznosítása**

SZÖNYI ZOLTÁN: **A nukleáris energiatermelés helyzete és jövője**

KACSÓ ANDRÁS: **Rászorultság és piaccgazdaság az energetikában**